

Jostein Gaarder

Dívka
s pomeranči



Albatros

Dívka s pomeranči

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.albatros.cz
www.albatrosmedia.cz



Jostein Gaarder

Dívka s pomeranči – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2020

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS  **MEDIA**

Albatros

Jostein Gaarder
.....
Dívka
s pomeranči



Albatros



Jostein Gaarder .
.....
Dívka
s pomeranči

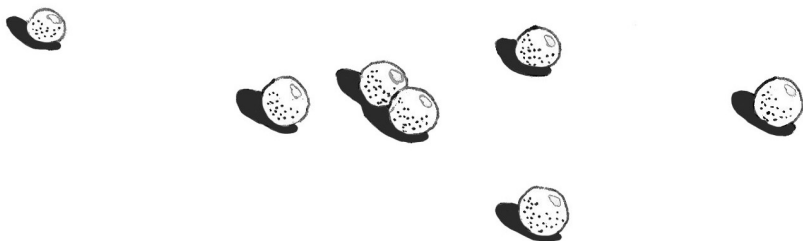


Přeložila Jarka Vrbová

Jostein Gaarder: Appelsinpiken
© The author and H. Aschehoug & Co.

Translation © Jarka Vrbová, 2004
Cover illustrations © Renata Fučíková, 2004

ISBN tištěné verze 978-80-00-05577-0
ISBN e-knihy 978-80-00-05947-4 (1. zveřejnění, 2020) (ePDF)



Můj otec zemřel před jedenácti lety. Byly mi tehdy jen čtyři roky. Nikdy mě nenapadlo, že od něj ještě někdy dostanu nějakou zprávu, ale teď spolu píšeme tuhle knihu.

První řádky píšu já, otec do ní bude postupně vstupovat. Hlavně on má co vyprávět.

Nevím jistě, jestli si tátu pamatuji. Možná si jen myslím, že si ho pamatuji, protože jsem ho viděl na mnoha fotografiích.

Jediné, o čem jsem přesvědčen, že si pamatuji doopravdy, je, jak jsme spolu jednou seděli na terase a dívali se na hvězdy.

Na jedné fotce sedím s tátou na žluté kožené pohovce v pokoji. Vypadá to, jako by mi něco hezkého vyprávěl. Pohovku máme pořád, ale táta už v ní nesedí.

Na jiném obrázku jsme se usadili do zeleného houpacího křesla na verandě. Ta fotografie visí na zdi od chvíle, kdy táta umřel. A v tom houpacím křesle právě teď sedím. Snažím se nehoupat, protože zapisuji do bloku. Pak všechno přepíšu do tátova starého počítače.

O tom starém pécěčku by se také dalo hodně vyprávět, ale k tomu se ještě dostaneme.

Vždycky mi připadalo zvláštní dívat se na ty staré fotky. Patří do jiného času.

Ve svém pokoji mám celé album tátových fotografií. Je to skoro strašidelný pocit – prohlížet si tolik obrázků člověka, který už nežije. Máme tátu i na videokazetě. Trochu mi naskakuje husí kůže, když ho slyším mluvit. Jeho hlas burácel jako hrom.

Asi by mělo být zakázáno dívat se na filmový záznam, na kterém je někdo, kdo už nežije, anebo, jak říká babička, kdo už není mezi námi. Nějak mi nepřipadalo úplně v pořádku ty mrtvé špehovat.

Na několika místech kazety slyším i svůj hlas. Je tenký a pisklavý. Připomíná ptáče.

Tak to tehdy bylo. Otec mluvil basem a já fistulí.

Na jednom videozáznamu sedím tátovi na ramenou a snažím se stáhnout hvězdu na špičce vánočního stromku. Není mi víc než rok a téměř se mi povede ji uškubnout.

Když se máma dívá na záběry, kde je táta a já, opře se do křesla a hlasitě se směje, přestože tehdy sama držela kameru. Myslím, že by se neměla smát, když se dívá na tátu. To by se mu určitě nelíbilo. Možná by řekl, že porušuje pravidla.

Na jiném filmu sedím s tátou v záři velikonočního slunce před chatou na Fjellstøen a každý držíme půlku pomeranče. Snažím se vysát šťávu ze své půlky, která není



oloupaná. Táta zřejmě myslí na úplně jiné pomeranče, to vím docela určitě.

Právě po těch Velikonocích táta onemocněl. Byl nemocný víc než půl roku a bál se, že už dlouho nebude žít. Myslím, že věděl, že umře.



Máma mi mnohokrát říkala, že tátu nejvíc mrzelo, že musí umřít, ještě než se stihl se mnou pořádně seznámit. Babička říkala něco podobného, jenom trochu tajuplnějšími slovy.



Když se mnou babička mluvila o tátovi, její hlas vždycky zněl trochu divně. Na tom asi není nic divného. Babička a dědeček přišli o dospělého syna. Nevím, jaký je to pocit. Naštěstí mají ještě jednoho, který je naživu. Ale babička se nikdy nesměje, když si prohlíží tátovy staré fotky. Dívá se na ně nábožně. Takhle to sama řekla.

Táta jako by se rozhodl, že s klukem, kterému je tři a půl, se ještě nedá pořádně mluvit. Dnes chápu, jak to myslel, a čtenář téhle knížky to také brzy pochopí.

Na jedné fotce táta leží na posteli v nemocnici. Má nápadně hubený obličej. Já mu sedím na kolenou a on mě drží za ruce, abych na něj nespádl. Snaží se na mě usmívat. Bylo to pár týdnů předtím, než zemřel. Byl bych radši, kdybych tu fotku neměl, ale když už ji mám, nedokážu ji zahodit. Nemohu si pomoci, musím se na ni dívat.

Dnes je mi patnáct, přesně patnáct a tři týdny. Jmenuji se Georg Røed a bydlím v Humleveien v Oslo s mámou, Jørgenem a Miriam. Jørgen je můj nový otec, ale říkám mu Jørgene. Miriam je moje sestřička. Je jí rok

a půl a rozhodně je moc malá na to, aby se s ní dalo pořádně mluvit.

Žádná videonahrávka s Miriam a s mým tátou samozřejmě neexistuje. Miriamin otec je Jørgen. Já jsem byl tátovo jediné dítě.

Úplně na konci téhle knížky vyjdou o Jørgenovi najevo některé pozoruhodné věci. Nemůžu je prozradit už teď, ale kdo dočte až tam, uvidí.

Když táta umřel, přijela k nám babička s dědečkem a pomohli mámě dát do pořádku jeho věci. Ale něco důležitého se nenašlo. Táta totiž před odchodem do nemocnice napsal dlouhý dopis.

Tehdy nikdo netušil, že táta to vyprávění napsal. Příběh o „Dívce s pomeranči“ se objevil teprve tohle pondělí. Babička důkladně prohledala boudu na nářadí a našla to vyprávění zastrčené za červeným čalouněním sportovního kočárku, ve kterém mě vozili, když jsem byl malý.

Proč ten dopis skončil právě tam, je záhada. Ale náhoda to být nemohla, protože dopis, který táta napsal, když mi bylo tři a půl, jistou souvislost s tím kočárkem měl. Tím nechci říct, že je to taková ta typická historka o starodávném kočárku, ale táta celé to dlouhé vyprávění napsal pro mě. Napsal příběh o „Dívce s pomeranči“, abych si ho mohl přečíst, až budu natolik velký, že mu porozumím. Napsal dopis do budoucnosti.

Pokud tehdy táta opravdu zastrčil ten balíček papírů do polstrování starého kočárku, musel být skálopevně přesvědčen, že mě jeho zásilka dostihne. Při té příležitosti

mě napadlo, že by se odložené věci, než je člověk odnese na bleší trh nebo je vyhodí do kontejneru, měly pečlivě prohlédnout. Skoro se neodvažuji pomyslet, kolik starých dopisů a podobných věcí skončilo na smetišti.

V posledních dnech jsem na to hodně myslel. Připadá mi, že snad existuje jednodušší způsob, jak poslat někomu dopis do budoucnosti, než ho schovat do dětského kočárku.

Občas se stává, že bychom byli rádi, kdyby si někdo něco přečetl až za čtyři hodiny, za čtrnáct dní nebo za čtyřicet let. Vyprávění o „Dívce s pomerančí“ byl takový případ. Táta ho napsal pro dvanácti- či čtrnáctiletého Georga, čili pro Georga, kterého ještě neznal a ani ho nikdy nepozná.

Ale teď už musí náš příběh doopravdy začít.

Před necelým týdnem jsem přišel domů z hodiny klavíru a na nečekané návštěvě u nás byli babička a dědeček. Přijeli autem z Tønsbergu a chtěli u nás do dalšího dne přenocovat.

Máma a Jørgen tam seděli také, a když jsem vešel do předsíně a odkopl boty, všichni se tvářili, jako by se něčeho nemohli dočkat. Boty jsem měl špinavé a mokré, ale nikdo to nekomentoval. Očividně mysleli na něco úplně jiného. Cítil jsem, že se něco vznáší ve vzduchu.

Máma mi řekla, že Miriam už je v posteli, a to se docela hodilo, když jsme tu měli babičku s dědečkem. Nejsou to její babička a dědeček. Miriam má vlastní babičku a dědečka. Taký jsou hodní a občas k nám zajdou, ale jak se říká, krev není voda.



Vešel jsem do pokoje, sedl jsem si na koberec a všichni se zatvářili tak slavnostně, že mě napadlo, jestli se nestalo něco vážného. Ani jsem si nevzpomínal, že bych v poslední době něco provedl ve škole, z hudebky jsem přišel včas a od chvíle, kdy jsem naposledy uzmul desetikorunu z šuplíku v kuchyni, už uběhlo několik měsíců. Proto jsem se zeptal: „Stalo se něco?“

A babička hned vyklopila, že našli dopis, který mi před smrtí napsal táta. Sevřel se mi žaludek. Zemřel před jedenácti lety. Ani jsem si nebyl jistý, jestli si ho dobře pamatují. Dopis od táty, to znělo hodně závažně, skoro jako poslední vůle.

Všiml jsem si, že babička má na klíně velkou obálku, kterou mi podala. Byla zalepená a stálo na ní „Georgovi“. Na první pohled jsem poznal, že to není babiččin rukopis, ani mámin nebo Jørgenův. Roztrhl jsem obálku a vytáhl tuhý štůsek papírů. Pak jsem sebou trhl, protože na první straně bylo napsáno:

Sedíš pohodlně, Georgu? Je důležité, aby ses pěkně uvelebil, protože ti budu vyprávět napínavý příběh...



Zatočila se mi hlava. Co to má znamenat? Dopis od táty. Ale je pravý?



„Sedíš pohodlně, Georgu?“ Úplně slyším jeho dunivý hlas, a to tentokrát ne z videokazety, ale jako by ožil a seděl s námi v pokoji.

Přestože byla velká obálka zalepená, než jsem ji otevřel, zeptal jsem se dospělých, jestli už ten dopis čet-



li, ale všichni zavrtěli hlavou a prohlásili, že nečetli ani slovo.

„Ani ň,“ řekl Jørgen trochu úzkostným tónem, což pro toho pána není příliš typické. Ale třeba dostanou od táty dovolení přečíst si ho po mně, dodal. Myslím, že Jørgen byl na obsah dopisu hodně zvědavý. Nemohl jsem se ubránit dojmu, že má kvůli něčemu špatné svědomí.

Babička mi řekla, proč právě toho odpoledne sedli do auta a přijeli do Oslo. Napadlo ji, že odhalila staré tajemství. To znělo docela záhadně, a záhadné to taky bylo.

Když byl táta nemocný, prozradil mámě, že mi něco píše. Dopis, který si budu moci přečíst, až budu velký. Jenže takový dopis se nikdy nenašel, a přitom je mi už patnáct let.

Až jednou si babička vzpomněla na něco úplně jiného, co tehdy táta řekl. Žádal prý na všech v rodině, aby v žádném případě nevyhazovali červený sportovní kočárek. Babička si prý skoro doslova pamatuje, co říkal, když ležel v nemocnici. „Ten dětský kočárek nikdy nevyhazujte,“ řekl. „Prosím vás o to. Tolik pro Georga a pro mě v téhle době znamená. Chci, aby si ho Georg nechal. Jednou mu to řekněte. Řekněte mu to, až bude dost dospělý na to, aby pochopil, proč jsem tolik stál o to, aby ste ho pro něj zachovali.“

Proto ho také nikdy nikdo nevyhodil ani neodvezl na bleší trh. Dokonce i Jørgen o tom byl informován. Od chvíle, kdy se přistěhoval k nám, věděl, že jedné věci se nesmí ani dotknout, a sice červeného sportovního kočárku. Natolik to přání respektoval, že trval na koupi



zbrusu nového kočárku pro Miriam. Třeba se mu nelíbila představa, že vozí svou dceru ve stejném kočárku, v jakém kdysi před mnoha lety vozil táta mě. Ale třeba také jenom chtěl mít nový a modernější typ. Poměrně hodně sleduje módu a skoro by se dalo říct, že je trochu ješitný.

Takže dopis a kočárek. Ale babičce trvalo rozluštění toho rébusu jedenáct let. Teprve teď jí napadlo, že by se někdo mohl odhodlat dojít do přístřešku na náradí a prozkoumat kočárek trochu důkladněji. A její předpoklad se potvrdil. Kočárek nebyl jen obyčejný kočárek. Byla to i poštovní schránka.

Tak úplně jsem nevěděl, jestli mám té historce věřit. Nikdy se nedá přesně říct, jestli rodiče a prarodiče mluví pravdu, zvláště pokud jde o „choulostivé otázky“, jak tomu babička s oblibou říká.

Dnes se mi zdá, že největší záhada je, proč tehdy před jedenácti lety nikdo neprozkoumal tátův starý počítač. Ten dopis psal přece na něm. Prý ho samozřejmě zapnuli, ale neměli dost fantazie na to, aby uhodli heslo. Mohlo mít maximálně osm písmen, tak to tehdy u počítačů bylo. Přitom ani máma nikdy nedokázala heslo rozluštit. To je k nevíře. Tak prostě odnesli počítač na půdu.

Ale k tátovu pécěčku se ještě vrátím.

Je na čase, aby dostal slovo táta, i když do jeho řádek občas zapletu svoje komentáře. Pak napíšu i doslov. To musím, protože v tom dopise mi táta klade jednu závažnou otázku a je pro něj důležité, co mu na ni odpovím.